

Уругвайски кръг от Многостранните търговски преговори (1986 - 1994) - приложение 2 - Договореност относно правилата и процедурите за уреждане на спорове (СТО)

ПРИЛОЖЕНИЕ 2

ДОГОВОРЕНОСТ ОТНОСНО ПРАВИЛАТА И ПРОЦЕДУРИТЕ ЗА УРЕЖДАНЕ НА СПОРОВЕ

Страните членки с настоящото се споразумяват, както следва:

Член 1

Обхват и прилагане

1. Правилата и процедурите на тази договореност се прилагат при спорове, възникнали във връзка с разпоредбите относно консултации и уреждане на спорове на споразуменията, изброени в приложение 1 към тази договореност (наричани по-нататък в тази договореност “споразумения, влизащи в обхвата на настоящата договореност”). Правилата и процедурите на тази договореност се прилагат също и при консултации и уреждане на спорове между страните членки относно техните права и задължения съгласно разпоредбите на Споразумението за създаване на Световната търговска организация (наричано в тази договореност “Споразумение за СТО”) и на тази договореност, поотделно или съвместно с друго споразумение, влизащо в обхвата на настоящата договореност.

2. Правилата и процедурите на тази договореност се прилагат в зависимост от такива специални или допълнителни правила и процедури за уреждането на спорове, които се съдържат в споразуменията, влизащи в обхвата на настоящата договореност, каквито са описани в приложение 2 към нея. При различия между правилата и процедурите по тази договореност и специалните или допълнителните правила и процедури, описани в приложение 2, се прилагат специалните или допълнителни правила и процедури от приложение 2. В спорове, при които се прилагат правила и процедури от две или повече споразумения, влизащи в обхвата на настоящата договореност, ако има противоречие между специални или допълнителни правила и процедури от разглежданите споразумения и ако страните по спора не могат да се споразумеят относно правилата и процедурите до 20 дни от създаването на т. нар. “панел” (група на съдебните заседатели), председателят на Органа за уреждане на спорове, създаден съгласно член 2, алинея 1 (наричан по-нататък в тази договореност ОУС), след консултации със страните по спора определя в рамките на 10 дни по молба на която и да било от страните правилата и

процедурите, които да се прилагат. Председателят се ръководи от принципа, че специални или допълнителни правила и процедури би трябвало да се използват винаги, когато е възможно, а правилата и процедурите в тази договореност се използват само в необходимата степен, за да се избегне конфликт.

Член 2

Прилагане

1. С настоящата договореност се създава ОУС, който да администрира тези правила и процедури и, освен ако не е указано друго в някое от споразуменията, влизащи в обхвата на настоящата договореност, разпоредбите относно консултации и уреждане на спорове на споразуменията, влизащи в обхвата на настоящата договореност. Съответно ОУС има правото да създава групи от съдебни заседатели, да приема техните доклади и докладите на Апелативния орган, да осъществява надзор по изпълнението на решенията и препоръките, и да разрешава преустановяване на отстъпки и други задължения, произтичащи от споразуменията, влизащи в обхвата на настоящата договореност. По отношение на спорове, възникнали по силата на споразумение, влизащо в обхвата на настоящата договореност, което е плурилатерално споразумение за търговия, понятието „страна членка”, както се използва тук, се отнася само до тези страни членки, които са страни по съответното плурилатерално споразумение за търговия. Когато ОУС прилага разпоредбите за уреждане на спорове на плурилатерално споразумение за търговия, само страни членки, които са страни по това споразумение, могат да вземат участие при приемането на решения или предприемане на действия от ОУС, отнасящи се до възникналия спор.

2. ОУС информира съответния съвет и съответните комитети на СТО за развитието на спорове относно разпоредби в споразуменията, влизащи в обхвата на настоящата договореност.

3. ОУС заседава толкова често, колкото е необходимо, за да изпълнява функциите си в сроковете, предвидени в тази договореност.

4. Ако правилата и процедурите на тази договореност изискват от ОУС да вземе решение, то следва да бъде прието с консенсус¹.

Член 3

¹ Следва да се счита, че ОУС е взел решение с консенсус по предоставен за разглеждане въпрос, ако нито една страна членка, присъстваща на заседанието на ОУС, на което е прието решението, не възрази официално срещу предложеното решение.

Общи разпоредби

1. Страните членки потвърждават, че ще се придържат към принципите за уреждане на спорове, преди това прилагани съгласно член XXII и XXIII на ГАТТ (1947), и правилата и процедурите така, както последващо са доразработени и модифицирани тук.

2. Системата за уреждане на спорове на СТО е централен елемент за осигуряване на сигурност и предсказуемост в многостранната търговска система. Страните членки признават, че тя служи за запазване правата и задълженията на страните съгласно споразуменията, влизащи в обхвата на настоящата договореност, и за изясняване на съществуващите разпоредби на тези споразумения в съответствие с обичайните правила за тълкуване на международното публично право. Препоръките и решенията на ОУС не могат да увеличават или ограничават правата и задълженията, произтичащи от споразуменията, влизащи в обхвата на настоящата договореност.

3. Незабавното уреждане на случаи, в които страна членка счита, че определени ползи, произтичащи за нея пряко или непряко от споразуменията, влизащи в обхвата на настоящата договореност, са накърнени от мерки, предприети от друга страна членка, е от съществено значение за ефективното функциониране на СТО и за поддържане на подходящо равновесие между правата и задълженията на страните.

4. Направените препоръки или взетите от ОУС решения целят постигането на задоволително уреждане на въпроса в съответствие с правата и задълженията по тази договореност и други споразумения, влизащи в нейния обхват.

5. Всички решения относно официално поставени въпроси съгласно разпоредбите за консултации и уреждане на спорове на споразуменията, влизащи в обхвата на настоящата договореност, включително арбитражните решения, се съгласуват с тези споразумения и не анулират или накърняват ползите, произтичащи от тези споразумения, нито пречат на постигането на която и да е от целите на тези споразумения.

6. Взаимно договорените решения относно официално поставени въпроси съгласно разпоредбите за консултации и уреждане на спорове на споразуменията, влизащи в обхвата на настоящата договореност, следва да бъдат нотифицирани пред ОУС и пред съответния съвет и съответните комитети, пред които всяка страна членка може да постави всякакъв въпрос, отнасящ се до тези решения.

7. Преди да представи случая за разглеждане, всяка страна членка трябва да прецени дали действия, предприети съгласно тези процедури, биха били ползотворни. Целта на механизма за уреждане на спорове е да осигури

положително решение на спора. Решение, което е взаимно приемливо за страните по спора и съгласувано със споразуменията, влизащи в обхвата на настоящата договореност, следва винаги да бъде предпочитано. При липса на взаимно договорено решение обикновено първата цел на механизма за уреждане на спорове е да подсури оттегляне на предприетите мерки, ако те се окажат в противоречие с разпоредбите на което и да било от споразуменията, влизащи в обхвата на настоящата договореност. До осигуряване на компенсация се прибегва само в случай, че незабавното оттегляне на мерките е неприложимо и само като временна мярка до оттеглянето на мерките, противоречащи на споразумение, влизащо в обхвата на настоящата договореност. Като последна мярка тази договореност предвижда за страната, предизвикала започването на процедурите за уреждане на спорове, възможност за преустановяване на действието на отстъпки или други задължения по силата на споразуменията, влизащи в обхвата на настоящата договореност, на дискриминационна основа срещу другата страна членка в случай, че подобни мерки са разрешени от ОУС.

8. В случаи, в които има нарушение на задълженията, поети по споразуменията, влизащи в обхвата на настоящата договореност, се счита *prima facie*, че действието представлява случай на анулиране или накърняване. Това означава, че обикновено съществува презумпция, че нарушението на правилата има неблагоприятни последици върху други страни членки по това споразумение, влизащо в обхвата на настоящата договореност, и в такива случаи зависи от страната, срещу която е подадена жалба, да опровергае обвиненията.

9. Разпоредбите на тази договореност не накърняват правата на страните членки да търсят авторитетно тълкуване на разпоредбите на споразумение, влизащо в обхвата на настоящата договореност, чрез вземане на решение съгласно Споразумението за СТО или споразумение, влизащо в обхвата на настоящата договореност, което е плурилатерално споразумение за търговия.

10. Приема се, че искания за помирение и използването на процедурите за уреждане на спорове не означават или не се считат за враждебен акт, и че ако възникне спор, всички страни членки се включват в тези процедури с добра воля като опит за уреждане на спора. Също се приема, че жалби и насрещни жалби, засягащи различни въпроси, не следва да бъдат съединявани.

11. Тази договореност се прилага само относно нови искания за консултации съгласно разпоредбите за консултации на споразуменията, влизащи в обхвата на настоящата договореност, направени на или след датата на влизане в сила на Споразумението за СТО. Относно спорове, за които искания за консултации са направени съгласно ГАТТ (1947) или съгласно някое друго споразумение, предхождащо споразуменията, влизащи в обхвата на настоящата договореност, преди датата на влизане в сила на Споразумението за СТО, продължават да се прилагат съответните правила и процедури за разрешаване на спорове, които

са били в действие непосредствено преди датата на влизане в сила на Споразумението за СТО².

12. Независимо от разпоредбите на алинея 11, ако жалба, основаваща се на някое споразумение, влизащо в обхвата на настоящата договореност, бъде подадена от развиваща се страна членка срещу развита страна членка, то подалата жалба страна има право да се позове като алтернатива на разпоредбите, съдържащи се в член 4, 5, 6 и 12 на тази договореност, на съответните разпоредби на Решението от 5 април 1966 (BISD 14S/18), освен ако групата на съдебните заседатели не прецени, че срокът, предвиден в алинея 7 на това решение не е достатъчен, за да представи доклада си, и със съгласието на подалата жалба страна този срок може да бъде удължен. Ако съществуват различия между правилата и процедурите по член 4, 5, 6 и 12 и съответните правила и процедури по Решението, последните следва да имат по-голяма правна сила.

Член 4

Консултации

1. Страните членки потвърждават своята решимост да укрепват и подобряват ефективността на процедурите за консултации, използвани от страните членки.

2. Всяка страна членка се задължава да разглежда доброжелателно и да позволява адекватна възможност за консултации относно всякакви постъпки, направени от друга страна членка, относно мерки, влияещи върху действието на всяко споразумение, влизащо в обхвата на настоящата договореност, предприети на територията на първата страна членка³.

3. Ако молба за консултации е отправена съгласно споразумение, влизащо в обхвата на настоящата договореност, страната членка, към която е отправена молбата, следва, освен ако не е съвместно договорено друго, да отговори в срок до 10 дни след датата на получаване на молбата и да започне консултации добросъвестно в срок до 30 дни след датата на получаване на молбата с намерение да се постигне взаимноизгодно решение. Ако страната членка не отговори в срок от 10 дни след датата на получаване на молбата или не започне консултациите в срок от 30 дни или друг съвместно договорен срок

² Тази алинея се прилага и при спорове, при които докладите на групата на съдебните заседатели не са били приети или напълно изпълнени.

³ Когато разпоредбите на което и да било друго споразумение, влизащо в обхвата на настоящата договореност, относно мерки, предприети от местни власти или правителства на територията на страна членка, съдържат разпоредби, различни от разпоредбите в тази алинея, разпоредбите на другото споразумение, влизащо в обхвата на настоящата договореност, имат по-голяма правна сила.

след датата на получаване на молбата, тогава страната членка, поискала провеждането на консултации, може да поиска директно да бъде назначена група на съдебните заседатели.

4. За всички подобни молби за консултации страната членка, която настоява за консултации, уведомява ОУС, съответния съвет и съответните комитети. Всяка молба за консултации се представя писмено и следва да посочва основанията, да включва описание на мерките, предмет на спора и да посочва правните основания за жалбата.

5. По време на консултациите съгласно разпоредбите на споразумение, влизащо в обхвата на настоящата договореност, преди да преминат към по-нататъшни действия съгласно тази договореност, страните членки следва да се опитат да постигнат задоволително решение на проблема.

6. Консултациите са поверителни и не накърняват правата на която и да било страна членка, при каквито и да било по-нататъшни действия.

7. Ако консултациите не доведат до решаване на спора до 60 дни след датата на получаване на молбата за консултации, страната, подала жалбата, може да поиска създаването на група на съдебните заседатели. Страната, подала жалбата, може да поиска създаване на група на съдебните заседатели по време на 60-дневния период, ако страните, участващи в консултациите, съвместно решат, че консултациите не са довели до решаване на спора.

8. В спешни случаи, включително тези, засягащи бързо развалящи се стоки, страните членки започват консултациите в срок от не повече от 10 дни след получаването на молбата. Ако консултациите не доведат до решаване на спора до 20 дни след датата на получаване на молбата, страната, подала жалбата, може да поиска създаване на група на съдебните заседатели.

9. В спешни случаи, включително тези, засягащи бързо развалящи се стоки, страните по спора, групите на съдебните заседатели и Апелативният орган полагат всички усилия, за да ускорят процедурите във възможно най-голяма степен.

10. По време на консултации страните членки отделят специално внимание на специфичните проблеми и интереси на развиващите се страни членки.

11. Винаги, когато страна членка, извън консултиращите се страни членки, прецени, че има съществен търговски интерес относно консултации, провеждани съгласно член XXII, алинея 1. от ГАТТ (1994), член XXII, алинея 1 от ГАТС, или съответните разпоредби в други споразумения, влизащи в

обхвата на настоящата договореност⁴, тази страна членка има право да уведоми консултиращите се страни членки и ОУС в срок до 10 дни след датата на разпространение на молбата за консултации съгласно споменатия по-горе член относно желанието си да бъде включена в консултациите. Такава страна членка следва да бъде включена в консултациите при условие, че страната членка, до която е подадена молбата за консултации, се съгласи, че претенциите за съществен търговски интерес са добре обосновани. В такъв случай те уведомяват ОУС. Ако искането за включване в консултациите не бъде прието, страната членка, която е поискала това, е свободна да поиска консултации съгласно член XXII, алинея 1 или член XXIII, алинея 1 от ГАТТ (1994), член XXII, алинея 1 или член XXIII, алинея 1 от ГАТС, или съгласно съответните разпоредби в други споразумения, влизащи в обхвата на настоящата договореност.

Член 5

Взаимни отстъпки, помирителни процедури и посредничество

1. Взаимните отстъпки, помирението и посредничеството са процедури, които могат да бъдат доброволно предприемани, ако страните по спора са се договорили така.
2. Действията, включващи взаимни отстъпки, помирителни процедури и посредничество и в частност позициите на страните по спора по време на тези процедури, са поверителни и не накърняват правата на която и да било страна, при каквито и да било по-нататъшни действия съгласно тези процедури.
3. Взаимни отстъпки, помирение и посредничество могат да бъдат поискани по всяко време от всяка страна по спора. Те могат да започнат по всяко време и да бъдат прекратени по всяко време. Веднага, щом процедурите за взаимни отстъпки, помирение и посредничество бъдат прекратени, страната, подала жалбата, може да поиска създаване на група на съдебните заседатели.

⁴ Съответните разпоредби относно консултациите в споразуменията, влизащи в обхвата на настоящата договореност, са изброени по-долу: Споразумение за селското стопанство, член 19; Споразумение за прилагането на санитарни и фитосанитарни мерки член 11, алинея 1; Споразумение за текстила и облеклото, член 8, алинея 4; Споразумение за техническите пречки пред търговията, член 14, алинея 1; Споразумение за свързаните с търговията инвестиционни мерки член 8; Споразумение за прилагане на член VI от ГАТТ (1994), член 17, алинея 2; Споразумение за прилагане на член VII от ГАТТ (1994), член 19, алинея 2; Споразумение за предекспедиционна проверка, член 7; Споразумение за правилата за произход, член 7; Споразумение за процедурите по лицензиране на вноса, член 6; Споразумение за субсидиите и изравнителните мерки, член 30; Споразумение за защитните мерки, член 14; Споразумение за свързаните с търговията аспекти на правата върху интелектуалната собственост, член 64.1; както и всички съответни разпоредби за консултации в плурилатерални споразумения за търговия така, както са определени от компетентните органи и за които е нотифициран ОУС.

4. Когато процедурите за взаимни отстъпки, помирение и посредничество започнат в срок до 60 дни след датата на получаване на молбата за консултации, страната, подала жалбата, предоставя срок от 60 дни след датата на получаване на молбата за консултации преди да поиска създаване на група на съдебните заседатели. Страната, подала жалбата, може да поиска създаване на група на съдебните заседатели през 60-дневния период, ако страните по спора съвместно решат, че взаимните отстъпки, помирение и посредничество не са успели да разрешат спора.

5. Ако страните по спора се споразумеят, процедурите на взаимни отстъпки, помирение и посредничество могат да продължат и по време на работата на групата на съдебните заседатели.

6. Генералният директор, действайки *ex officio*, може да предложи процедури за взаимни отстъпки, помирение и посредничество с цел да помогне на страните членки да решат спора.

Член 6

Създаване на групи на съдебните заседатели

1. Ако страната, подала жалбата, пожелае, групата на съдебните заседатели се създава най-късно на първото заседание на ОУС, следващо заседанието, на което молбата за пръв път е била включена в дневния ред, освен ако на това заседание не бъде прието с консенсус решение да не се създава група на съдебните заседатели⁵.

2. Молбата за създаването на група на съдебните заседатели се подава писмено. Тя следва да показва дали са били проведени консултации, да посочва мерките, предмет на спора и да съдържа кратко обобщение на правното основание за жалбата, достатъчно за да представи ясно проблема. В случай, че страната членка, подала молбата, пожелае създаване на група на съдебните заседатели с различни от стандартните пълномощия, то писмената молба включва предложението за специални пълномощия.

Член 7

Пълномощия на групите на съдебните заседатели

⁵ Ако страната подала жалба поиска, за тази цел се свиква заседание на ОУС до 15 дни, при условие че е направено 10-дневно предизвестие за заседанието.

1. Групите на съдебните заседатели имат следните пълномощия, освен ако в срок до 20 дни след създаването на групата на съдебните заседатели страните по спора не договорят друго:

“Да разглежда съгласно съответните разпоредби на (посочва се името на споразумението/споразуменията, влизащо/влизаци в обхвата на настоящата договореност, цитирано/цитирани от страните по спора) въпроса, отнесен до ОУС от (име на страна по спора) с документ ... , и да приема такива заключения, които ще помогнат на ОУС при подготовката на препоръки, или да приеме решения, произтичащи от това/тези споразумение/споразумения.”

2. Групите на съдебните заседатели се позовават на съответните разпоредби на всяко споразумение, влизащо в обхвата на настоящата договореност, или на такова, цитирано от страните по спора.

3. При създаването на групи на съдебните заседатели ОУС може да упълномощи своя председател да прекрати пълномощията на групата на съдебните заседатели, предмет на разпоредбата на алинея 1, след консултации със страните по спора. За така прекратените пълномощия на групата на съдебните заседатели всички страни членки се уведомяват писмено. Ако са договорени други освен стандартните пълномощия, всяка страна членка може да постави пред ОУС всеки въпрос, отнасящ се до тях.

Член 8

Състав на групите на съдебните заседатели

1. Групите на съдебните заседатели се състоят от висококвалифицирани правителствени и/или неправителствени лица, включително и такива, които са участвали в група на съдебните заседатели или са представяли случаи пред група на съдебните заседатели, били са представители на страна членка или на договаряща страна по ГАТТ (1947), или като представители в съответния съвет или комитет по някое споразумение, влизащо в обхвата на настоящата договореност, или предшестващо го такова, или като представители в Секретариата, преподавали са или са публикували трудове по международно търговско право или политика, или са служили като висши служители по търговската политика в дадена страна членка.

2. Членовете на групата на съдебните заседатели се избират с оглед осигуряване на тяхната независимост, достатъчно различна професионална подготовка и богат опит в различни области.

3. Граждани на страни членки, чиито правителства⁶ са страни по спора, или на трети страни по смисъла на член 10, алинея 2, не могат да участват в група на съдебните заседатели, разглеждаща споменатия спор, освен ако страните по спора не са договорили друго.

4. За да подпомогне избора на съдебни заседатели, Секретариатът поддържа постоянен списък на правителствени или неправителствени лица, притежаващи квалификацията, представени в алинея 1, от които ще бъдат посочвани подходящите съдебни заседатели. Този списък включва списъка на неправителствените специалисти, съставен на 30 ноември 1984 г. (BISD 31S/9), и други списъци и определени регистри, съставени съгласно всяко от споразуменията, влизащи в обхвата на настоящата договореност, и съдържа имената на лицата от тези списъци по времето на влизане в сила на Споразумението за СТО. Страните членки могат периодично да предлагат имена на правителствени или неправителствени лица за включване в списъците, предоставяйки информацията относно познанията им относно международната търговия и по секторите или предмета на споразуменията, влизащи в обхвата на настоящата договореност, като тези имена трябва да бъдат включени в списъка след одобрение от страна на ОУС. За всяко от лицата в списъка списъкът указва специфичните сфери на квалификация и опит на лицата относно секторите или предмета на споразуменията, влизащи в обхвата на настоящата договореност.

5. Групите на съдебните заседатели се състоят от трима съдебни заседатели, освен ако страните по спора, в срок до 10 дни след създаване на групата, не се споразумеят за група, състояща се от петима съдебни заседатели. Страните членки биват незабавно уведомени за състава на групата на съдебните заседатели.

6. Секретариатът предлага кандидатурите за участие в групата на съдебните заседатели на страните по спора. Страните по спора не се противопоставят на кандидатурите освен при наличие на убедителни причини за това.

7. Ако в срок до 20 дни след датата на създаване на групата на съдебните заседатели не бъде постигнато съгласие относно съдебните заседатели, по искане на която и да било от страните, генералният директор след консултиране с председателя на ОУС и председателя на съответния съвет или комитет, определя състава на групата на съдебните заседатели, като назначава съдебни заседатели, които генералният директор смята за най-подходящи, съгласно съответните правила или процедури на споразумение или споразумения, влизащи в обхвата на настоящата договореност, за които става дума в спора, но само след консултации със страните по спора. Председателят на ОУС информира страните членки за състава на така образуваната група на

⁶ В случай, в който страни по спор са митнически съюзи или общи пазари, тази разпоредба се отнася до гражданите на всички страни, членуващи в тези митнически съюзи или общи пазари.

съдебните заседатели не по-късно от 10 дни от датата, на която е получил подобно искане.

8. Страните членки поемат задължение, като общо правило, да разрешават на техните длъжностни лица да участват като съдебни заседатели.

9. Съдебните заседатели работят в качеството си на частни лица, а не като правителствени представители, нито като представители на която и да било организация. Следователно страните членки не дават инструкции, нито се опитват да им влияят като на частни лица във връзка с разглежданите от групата на съдебните заседатели въпроси.

10. Когато спорът се води между развиваща се страна членка и развита страна членка, групата на съдебните заседатели трябва да включва, ако развиващата се страна членка пожелае това, поне един съдебен заседател от развиваща се страна членка.

11. Разходите на съдебните заседатели, включително пътните разходи и командировъчните, се поемат от бюджета на СТО съгласно критерий, който трябва да бъде приет от Общия съвет, основаващ се на препоръки на Комитета по бюджетните, финансовите и административните въпроси.

Член 9

Процедури при много на брой жалби

1. Когато повече от една страна членка е подала искане за създаване на група на съдебните заседатели относно един и същи въпрос, може да бъде създадена само една група на съдебните заседатели за разглеждане на тези жалби, като се имат предвид правата на всички заинтересовани страни членки. Една група на съдебните заседатели се създава винаги когато това е възможно.

2. Така създадената група на съдебните заседатели организира своите проучвания и представя своите заключения на ОУС по такъв начин, че правата, които страните биха имали, при условие че въпросът се разглежда от отделни групи на съдебните заседатели, да не бъдат накърнени. Ако една от страните по спора поиска това, групата на съдебните заседатели представя отделни доклади относно разглеждания спор. Представените от всяка от протестиращите страни писмени изложения по съответния спорен въпрос се предоставят на останалите протестиращи страни, като всяка такава страна има право да присъства, когато която и да било друга протестираща страна представя своето становище пред групата на съдебните заседатели.

3. Ако е създадена повече от една група на съдебните заседатели за разглеждане на жалби, отнасящи се до един и същи въпрос, следва, доколкото е възможно, едни и същи лица да участват във всяка отделна група на съдебните заседатели, като програмите за работата на групите на съдебните заседатели по такива спорове трябва да бъдат съгласувани.

Член 10

Трети страни по спора

1. Интересите на страните по спора, а също и на други страни членки относно споразумение, влизащо в обхвата на настоящата договореност и на което се основава повдигнатият спор, се вземат под внимание по време на работата на групата на съдебните заседатели.

2. Всяка страна членка, която има съществен интерес по въпрос, разглеждан от група на съдебните заседатели, и която е уведомила ОУС за това (наричана по-нататък в тази договореност “трета страна”), има възможност да бъде изслушана от групата на съдебните заседатели и да предостави писмени изложения. Тези изложения се предоставят и на страните по спора и биват отразени в доклада на групата на съдебните заседатели.

3. Съответните трети страни получават представените от страните по спора изложения на първото заседание на групата на съдебните заседатели.

4. Ако трета страна прецени, че ползите, произтичащи за нея от дадено споразумение, влизащо в обхвата на настоящата договореност, са обезсилени или накърнени от мярка, която е предмет на разглеждане от групата на съдебните заседатели, тази страна членка може да използва нормалната процедура за уреждане на спорове съгласно тази договореност. Такъв спор се отнася до първоначалната група на съдебните заседатели винаги когато е възможно.

Член 11

Функция на групите на съдебните заседатели

Предназначението на групите на съдебните заседатели е да подпомагат ОУС при изпълнение на задълженията му, произтичащи от тази договореност и споразуменията, влизащи в обхвата на настоящата договореност. Съответно дадена група на съдебните заседатели представя пред ОУС обективна оценка на въпроса, която да включва обективна оценка на фактите по случая и

приложимостта и съответствието със съответните споразумения, влизащи в обхвата на настоящата договореност, и прави такива други заключения, каквито биха помогнали на ОУС да подготви препоръки или да отсъди решения, предвидени в разпоредбите на споразуменията, влизащи в обхвата на настоящата договореност. Групите на съдебните заседатели се консултират редовно със страните по спора и им дават съответната възможност за постигане на взаимно удовлетворяващо решение.

Член 12

Процедури за работа на групите на съдебните заседатели

1. Групите на съдебните заседатели следват процедурите за работа съгласно приложение 3, освен ако групата на съдебните заседатели не реши друго след консултации със страните по спора.
2. Процедурите за работа на групите на съдебните заседатели осигуряват достатъчна гъвкавост за представянето на висококачествени доклади, без да се забавя неоправдано работата на групата на съдебните заседатели.
3. След консултиране със страните по спора съдебните заседатели определят програмата за работа на групата на съдебните заседатели, когато е приложимо и доколкото е възможно в рамките на една седмица след създаването на групата и съгласуването на нейните пълномощия, като се имат предвид разпоредбите на член 4, алинея 9, ако засягат разглеждания случай.
4. При определяне на програмата за работа групата на съдебните заседатели предоставя достатъчно време на страните по спора да подготвят становищата, които искат да представят.
5. Групите на съдебните заседатели определят точно окончателните срокове за представяне на становищата и страните по спора се съобразяват с тези срокове.
6. Всяка страна по спора депозира своите писмени изложения пред Секретариата за незабавно препращане до групата на съдебните заседатели и до другата страна или страни по спора. Страната, подала жалбата, подава първото си изложение преди страната ответник, освен ако групата на съдебните заседатели при съставяне на програмата за работа, спомената в алинея 3, и след консултации със страните по спора не реши, че двете страни трябва да подадат първоначалните си писмени изложения едновременно. Ако има допълнителни уговорки за първоначалното представяне на изложенията, групата на съдебните заседатели установява твърд краен срок за получаване на изложенията на страната ответник. Всяко последващо писмено изложение се

представя едновременно от двете страни.

7. Когато страните по спора не са успели да постигнат взаимно удовлетворяващо решение, групата на съдебните заседатели представя заключенията си пред ОУС във вид на писмен доклад. В такива случаи в доклада на групата на съдебните заседатели се представят заключенията относно фактите, приложимостта на съответните разпоредби и основанията за всяко заключение и препоръка, които групата на съдебните заседатели е направила. Когато е намерено решение на спора между двете страни, докладът на групата на съдебните заседатели се свежда до кратко описание на случая и до уведомяване, че е постигнато решение.

8. За да бъдат процедурите по-ефикасни, периодът, през който групата на съдебните заседатели извършва своите проучвания, считано от датата на създаване на групата на съдебните заседатели и договаряне относно нейния състав и пълномощия, до датата на представяне на окончателния доклад пред страните по спора, като общо правило не надвишава шест месеца. При спешни случаи, включително тези, засягащи бързоразвалящи се стоки, групата на съдебните заседатели представя своя доклад пред страните по спора в срок от три месеца.

9. В случай, че групата на съдебните заседатели прецени, че не може да представи своя доклад в срок от шест месеца, или в срок от три месеца, при спешни случаи, тя писмено уведомява ОУС относно причините за забавянето, заедно с оценка за предполагаемия срок, в който докладът ще бъде предоставен. В никакъв случай срокът от създаването на групата на съдебните заседатели до разпространяването на нейния доклад между страните членки не надвишава девет месеца.

10. При консултации, засягащи мярка, предприета от развиваща се страна членка, страните по спора могат да се споразумеят да удължат сроковете, определени съгласно член 4, алинея 7 и 8. Ако след изтичането на съответния период, консултиращите се страни не се споразумеят, че консултациите са приключили, тогава председателят на ОУС решава, след допитване до страните по спора, дали да продължи съответния срок и ако е така, за колко време. В допълнение, ако има жалба срещу развиваща се страна членка, групата на съдебните заседатели при разглеждане на случая трябва да даде достатъчно време на развиващата се страна членка, за да подготви и представи своите аргументи. Действия, произтичащи от тази алинея, не влияят на разпоредбите на член 20, алинея 1 и член 21, алинея 4.

11. Когато една или повече от страните е развиваща се страна членка, докладът на групата на съдебните заседатели следва изрично да посочи формата, под която са спазени съответните разпоредби за диференцирано и по-благоприятно третиране на развиващите се страни членки, което се явява част от

споразуменията, влизаци в обхвата на настоящата договореност, които са основание за претенциите на развиващата се страна членка по време на процедурите за уреждане на спорове.

12. Групата на съдебните заседатели може да преустанови своята работа по всяко време по молба на страна, подала жалбата, за период, ненадвишаващ 12 месеца. В случаи на такова преустановяване сроковете, определени в алинея 8 и 9 от този член, член 20, алинея 1 и член 21, алинея 4, се удължават с толкова време, за колкото е прекъсната работата на групата на съдебните заседатели. Ако работата на групата на съдебните заседатели е била прекъсната за повече от 12 месеца, решението за създаване на групата на съдебните заседатели губи сила.

Член 13

Право на търсене на информация

1. Всяка група на съдебните заседатели има право да търси информация и технически консултации от всяко лице или инстанция, които тя счете за подходящи. Независимо от това, преди дадена група на съдебните заседатели да потърси информация или консултация от лице или инстанция, които са под юрисдикцията на страна членка, тя уведомява властите на тази страна членка. Страната членка отговаря незабавно и изчерпателно на всяка молба на групата на съдебните заседатели за такава информация, която групата на съдебните заседатели счита за необходима и подходяща. Предоставена поверителна информация не се разгласява без официалното разрешение от страна на лицето, инстанцията или властите на страната членка, предоставили тази информация.

2. Групите на съдебните заседатели могат да търсят информация от всеки съответен източник и могат да се консултират със специалисти за тяхното мнение по определени аспекти на разглеждания въпрос. По отношение на спорни факти, засягащи научен или друг технически въпрос, поставени от страна по спора, групата на съдебните заседатели може да изиска съвет под формата на писмен доклад от група за експертиза. Правилата за създаването на такава група и процедурите за работата ѝ са представени в приложение 4.

Член 14

Поверителност

1. Дебатите в групите на съдебните заседатели са поверителни.

2. Докладите на групите на съдебните заседатели се подготвят в отсъствието на страните по спора, като се има предвид предоставената от тях информация и направените изложения.

3. Личното мнение на съдебни заседатели, отразено в доклада на групата на съдебните заседатели, е анонимно.

Член 15

Междинен етап на разглеждане

1. Като има предвид представените писмени възражения или устни доводи, групата на съдебните заседатели представя описателните части от проекта на доклад (факти и доводи) пред страните по спора. В определен от групата на съдебните заседатели срок страните предоставят писмено своите бележки и коментари.

2. След изтичане на определения срок за получаване на бележки и коментари от страните по спора групата на съдебните заседатели представя на страните междинен доклад, включващ както описателните части, така и решенията и заключенията на групата на съдебните заседатели. В срок, определен от групата на съдебните заседатели, всяка страна може да представи писмено искане до групата на съдебните заседатели да преразгледа конкретни части от междинния доклад, преди той да бъде изпратен за разпространение между всички страни членки. По искане на страната групата на съдебните заседатели провежда следваща среща със страните по спора относно въпросите, посочени в представените от страните писмени бележки и коментари. Ако в определения за изпращане на писмени бележки и коментари срок не бъдат получат такива, междинният доклад се счита за окончателен доклад на групата на съдебните заседатели и незабавно се изпраща за разпространение между всички страни членки.

3. Заключениета в доклада на групата на съдебните заседатели включват и обсъждане на доводите, представени по време на междинния етап на разглеждане. Междинният етап на разглеждане се провежда в рамките на сроковете съгласно член 12, алинея 8.

Член 16

Приемане на доклади на групите на съдебните заседатели

1. С оглед предоставяне на страните членки на достатъчно време за разглеждане на докладите на групите на съдебните заседатели, докладите не се

представят за приемане от ОУС до 20 дни след датата, на която са били разпространени между страните членки.

2. Страни членки, които имат възражения по доклада на група на съдебните заседатели, писмено представят за разпространение причините, обясняващи техните възражения, най-малко 10 дни преди заседанието на ОУС, на което ще бъде разглеждан докладът на групата на съдебните заседатели.

3. Страните по спора имат право да участват напълно в разглеждането на доклада на групата на съдебните заседатели в ОУС, като техните гледни точки се записват изцяло.

4. В срок до 60 дни след датата на разпространяване на доклада на групата на съдебните заседатели между страните членки, докладът се приема на заседание на ОУС⁷, освен ако една от страните официално не заяви пред ОУС, че възнамерява да обжалва, или ако ОУС не реши с консенсус да не приеме доклада. Ако страна по спора е заявила, че възнамерява да обжалва, докладът на групата на съдебните заседатели не се представя за приемане от ОУС, докато не завърши процедурата по обжалване. Процедурата по приемане на доклада от ОУС не накърнява правото на всяка страна членка да изрази становището си относно доклад на групата на съдебните заседатели.

Член 17

Апелативен преглед

Постоянен Апелативен орган

1. ОУС учредява постоянен Апелативен орган. Апелативният орган разглежда обжалвания на случаи, разгледани от групите на съдебните заседатели. Той се състои от седем души, трима от които работят по всеки един случай. Лицата, работещи в Апелативния орган, се сменят на ротационен принцип. Този принцип се определя в работните процедури на Апелативния орган.

2. ОУС назначава лица на работа в Апелативния орган за срок от 4 години, като всяко лице може да бъде назначавано отново само веднъж. Обаче мандатът на трима от седемте, назначени веднага след влизането в сила на Споразумението за СТО, изтича за две години, като тези трима се определят чрез жребий. Свободните места в Апелативния орган се запълват веднага след освобождаването им. Лице, определено, за да замени друго лице, чийто мандат

⁷ Ако не е насрочено заседание на ОУС в този период, така че по време да отговори на изискванията на член 16, алинея 1 и 4, такова заседание се насрочва за целта.

все още не е изтекъл, заема длъжността до края на мандата на предшественика си.

3. Апелативният орган се състои от хора с признат авторитет, с доказани способности в областта на правото, международната търговия и предмета на споразуменията, влизащи в обхвата на настоящата договореност като цяло. Те не са обвързани с което и да било правителство. Членството в Апелативния орган е широко представително за членството в СТО. Всички лица, работещи в Апелативния орган, са на разположение по всяко време или в кратък срок, като остават информирани относно дейности по уреждането на спорове и други, свързани с тях дейности на СТО. Те не участват в разглеждането на каквито и да било спорове, които биха довели до пряко или непряко противопоставяне на интереси.

4. Само страните по спора, но не и трети страни, могат да обжалват доклад на група на съдебните заседатели. Трети страни, които са уведомили ОУС за съществен интерес по въпрос, съгласно член 10, алинея 2, могат да представят своите писмени изложения и може да им бъде дадена възможност да бъдат изслушани от Апелативния орган.

5. Като общо правило срокът на процедурата по обжалване не надвишава 60 дни считано от датата, на която страна по спора официално е заявила за решението си да обжалва, до датата, на която Апелативният орган изпрати своя доклад за разпространение. При подготовка на програмата си за работа Апелативният орган има предвид разпоредбите на член 4, алинея 9, ако те са свързани с разглеждания случай. Когато Апелативният орган прецени, че няма да може да представи своя доклад в срок от 60 дни, той писмено уведомява ОУС за причините за забавянето и за очаквания период, необходим, за да представи доклада. В никакъв случай процедурата не продължава повече от 90 дни.

6. Обжалването е ограничено само до правни въпроси, включени в доклада на групата на съдебните заседатели, и до правното тълкуване, направено от групата на съдебните заседатели.

7. Апелативният орган получава подходяща административна и правна подкрепа винаги когато я изиска.

8. Разходите на лицата, работещи в Апелативния орган, включително пътните разходи и командировъчните, се поемат от бюджета на СТО съгласно критерии, приети от Общия съвет, основаващ се на препоръки на Комитета по бюджетните, финансовите и административните въпроси.

Процедури за апелативно разглеждане

9. Процедурите за работа се изготвят от Апелативния орган след консултации с председателя на ОУС и генералния директор и се представят на страните членки за тяхна информация.

10. Работата на Апелативния орган е поверителна. Докладите на Апелативния орган се изготвят в отсъствие на страните по спора, като се взема под внимание представената от тяхна страна информация и направените изявления.

11. Мнения, изразени в доклада на Апелативния орган от лица, работещи в него, остават анонимни.

12. Апелативният орган разглежда всички въпроси, поставени в съответствие с алинея 6 по време на апелативните процедури.

13. Апелативният орган може да одобри, промени или да отхвърли правните решения и заключения на групата на съдебните заседатели.

Приемане на докладите на Апелативния орган

14. Доклад на Апелативния орган се одобрява от ОУС и приема безусловно от страните по спора, освен ако в срок от 30 дни считано от датата на изпращане на доклада до страните членки⁸ ОУС не реши с консенсус да не приеме доклада на Апелативния орган. Тази процедура по приемане не накърнява правото на страните членки да изразят становища по доклад на Апелативния орган.

Член 18

Връзки с групите на съдебните заседатели или Апелативния орган

1. Не следва да съществуват никакви *ex parte* връзки с групите на съдебните заседатели или Апелативния орган относно въпроси, разглеждани от групата на съдебните заседатели или Апелативния орган.

2. Писмените изложения, представени пред групата на съдебните заседатели или Апелативния орган, се третират като поверителни, но са достъпни за

⁸ Ако по време на този период не е насрочено заседание на ОУС, то такава трябва да се проведе за целта.

страните по спора. Нищо в тази договореност не пречи на страна по спор публично да разгласи своите собствени позиции. Страните членки третираат като поверителна информацията, предоставена от друга страна членка, пред групата на съдебните заседатели или пред Апелативния орган, която тази страна членка е определила като поверителна. Страна по спор също предоставя по искане на страна членка неповерително резюме от информацията, съдържаща се в нейните писмени изложения, което би могло да бъде разгласено пред обществеността.

Член 19

Препоръки на групите на съдебните заседатели и Апелативния орган

1. Когато група на съдебните заседатели или Апелативният орган стигне до заключение, че определени мерки са в противоречие с дадено споразумение, влизащо в обхвата на настоящата договореност, те препоръчват на засегнатата страна членка⁹ да приведе въведените от нея мерки в съответствие с това споразумение¹⁰. В допълнение към препоръките групата на съдебните заседатели или Апелативният орган могат да предложат начини, по които засегнатата страна членка би могла да изпълни препоръките.

2. Съгласно член 3, алинея 2 в своите заключения и препоръки групата на съдебните заседатели и Апелативният орган не могат да увеличават или ограничават правата и задълженията на страните членки, произтичащи от дадено споразумение, влизащо в обхвата на настоящата договореност.

Член 20

Срок за приемане на решения от ОУС

Освен ако страните по спора не са се договорили друго, периодът от датата на създаване на групата на съдебните заседатели от ОУС до деня на разглеждане в ОУС на доклада на групата на съдебните заседатели или Апелативния орган за приемане, като общо правило не надвишава девет месеца, ако докладът на групата на съдебните заседатели не е бил обжалван, или дванадесет месеца, ако докладът е бил обжалван. В случай, че или групата на съдебните заседатели, или Апелативният орган са действали съгласно член 12, алинея 9 или член 17, алинея 5, за да удължат срока за представяне на доклад, допълнителното време се прибавя към сроковете, споменати по горе.

⁹ Под “засегната страна членка” се има предвид страната по спора, към която групата на съдебните заседатели или Апелативният орган отправят препоръки.

¹⁰ Относно препоръките, които не се отнасят до нарушаване на ГАТТ (1994) или някое друго споразумение, влизащо в обхвата на настоящата договореност, виж член 26.

Член 21

Надзор върху изпълнението на препоръките и решенията

1. Незабавното привеждане в съответствие с препоръките или решенията на ОУС е от съществено значение, за да се осигури ефективно уреждане на споровете в полза на всички страни членки.

2. Особено внимание следва да се обръща на въпроси относно мерките, предмет на процедурите за уреждане на спорове, които засягат интересите на развиващите се страни членки.

3. На заседание на ОУС, проведено до 30 дни¹¹ след датата на приемане на доклада на групата на съдебните заседатели или на Апелативния орган, засегнатата страна членка информира ОУС за намеренията си относно изпълнението на препоръките и решенията на ОУС. В случай че е невъзможно незабавно да се пристъпи към изпълнение на препоръките и решенията на ОУС, на засегнатата страна членка се предоставя приемлив срок, в който да направи това. Приемливият срок следва да бъде съответно:

а) срокът, предложен от засегнатата страна членка, при условие, че предложеният срок е одобрен от страна на ОУС; или при липса на такова одобрение;

б) срокът, съвместно договорен между страните по спора, в рамките на 45 дни след датата на приемане на препоръките и решенията; или при липса на такова договаряне;

в) срокът, определен чрез задължителен арбитраж, в рамките на 90 дни след датата на приемане на препоръките и решенията¹². При такъв арбитраж водещ принцип за арбитъра¹³ трябва да бъде, че приемливият срок за изпълнение на препоръките на групата на съдебните заседатели или на Апелативния орган не трябва да надвишава 15 месеца от датата на приемане на доклада на групата на съдебните заседатели или на Апелативния орган. Този срок обаче може да бъде удължен или съкратен в зависимост от конкретните обстоятелства.

4. С изключение на срока за представяне на докладите, продължен от групата

¹¹ Ако по време на този период не е насрочено заседание на ОУС, то такова трябва да се проведе за целта.

¹² Ако страните не могат да се споразумеят за арбитър в срок от десет дни считано от датата на поставяне на въпроса пред арбитраж, арбитърът се назначава от генералния директор след консултации със страните по спора.

¹³ Понятието „арбитър“ трябва да се тълкува както относно лице, така и относно група от лица.

на съдебните заседатели или Апелативния орган, в съответствие с член 12, алинея 9 или член 17, алинея 5, периодът от създаването на групата на съдебните заседатели от ОУС до датата, до която е определен приемливият срок, не надвишава 15 месеца, освен ако страните по спора не се договорят за друго. Когато или групата на съдебните заседатели, или Апелативният орган са предприели действия за продължаване на срока за представяне на докладите, допълнително използваното време се прибавя към 15-месечния срок; освен ако страните по спора не се споразумеят, че са налице извънредни обстоятелства, общият срок не надвишава 18 месеца.

5. Когато е налице несъгласие относно съществуването или съответствието със споразумение, влизащо в обхвата на настоящата договореност, на мерки, предприети за изпълнение на препоръките и решенията, такъв спор се решава чрез използване на тези процедури за уреждане на спорове, включително, когато е възможно, отнасяне до първоначалната група на съдебните заседатели. Групата на съдебните заседатели разпространява своя доклад до 90 дни считано от датата на отнасяне на въпроса към нея. Когато групата на съдебните заседатели сметне, че не може да предаде своя доклад в рамките на този срок, тя писмено уведомява ОУС относно причините за забавянето и за очаквания период, необходим, за да представи доклада.

6. ОУС упражнява надзор върху изпълнението на одобрените препоръки или решения. Въпросът за изпълняването на одобрените препоръки или решения може да бъде поставен пред ОУС от всяка страна членка по всяко време след приемането им. Освен ако ОУС не реши друго, въпросът относно изпълнението на препоръките или решенията се включва в дневния ред на ОУС на заседание на ОУС шест месеца след установяването на приемливия срок съгласно алинея 3 и остава в дневния ред на ОУС, докато въпросът не бъде решен. Най-малко десет дни преди всяко подобно заседание на ОУС засегнатата страна членка предоставя на ОУС писмен доклад за състоянието на напредъка при изпълнение на препоръките или решенията.

7. Ако въпросът е поставен от развиваща се страна членка, ОУС решава какви по-нататъшни действия може тя да предприеме, които да бъдат подходящи при наличните обстоятелства.

8. Ако въпросът е поставен от развиваща се страна членка при обсъждането на подходящи мерки, които може тя да предприеме, ОУС взема предвид не само търговските аспекти на мерките, относно които е подадена жалба, а и тяхното отражение върху икономиката на засегнатите развиващи се страни членки.

Член 22

Компенсации и преустановяване на отстъпките

1. Компенсации и преустановяването на отстъпките или други задължения са временни мерки, които са на разположение, в случай че препоръките и решенията не са изпълнени в приемлив срок. Нито компенсации, нито преустановяването на отстъпките или други задължения обаче не следва да бъдат предпочитани пред пълно изпълнение на препоръка да се приведе дадена мярка в съответствие със споразуменията, влизащи в обхвата на настоящата договореност. Компенсациите са доброволни и ако се предоставят, следва да бъдат в съответствие със споразуменията, влизащи в обхвата на настоящата договореност.

2. Ако засегнатата страна членка не успее да приведе в съответствие мярка, за която е установено, че е в противоречие със споразумение, влизащо в обхвата на настоящата договореност, или по друг начин не изпълни препоръките и решенията в рамките на приемливия срок, определен съгласно член 21, алинея 3, то такава страна членка при поискване и не по-късно от изтичането на приемливия срок започва преговори с всяка страна, започнала процедурите за уреждане на спорове с оглед да се постигне взаимно приемлива компенсация. Ако в срок от 20 дни след датата на изтичане на приемливия срок не е постигната договореност относно удовлетворяваща компенсация, тогава всяка страна, започнала процедурите за уреждане на спорове, може да поиска разрешение от ОУС да преустанови спрямо засегнатата страна членка действието на отстъпки или други задължения, произтичащи от споразуменията, влизащи в обхвата на настоящата договореност.

3. При вземане на решение какви отстъпки или други задължения да преустанови, страната, подала жалбата, прилага следните принципи и процедури:

а) основният принцип е, че страната, подала жалбата, първо се стреми да преустанови отстъпки или други задължения, произтичащи от този (тези) сектор(и), по който (които) групата на съдебните заседатели или Апелативният орган са установили нарушаване или обезсилване, или накърняване на права и интереси;

б) ако тази страна прецени, че не е осъществимо или не е ефективно преустановяването на отстъпки или други задължения, произтичащи от този (тези) сектор(и), тогава страната може да преустанови за други сектори отстъпки или други задължения, произтичащи от същото споразумение;

в) ако тази страна членка прецени, че не е осъществимо или ефективно преустановяването в други сектори на отстъпки или други задължения, произтичащи от същото споразумение, и че обстоятелствата са достатъчно сериозно основание, страната може да преустанови отстъпки или други задължения, произтичащи от друго споразумение, влизащо в обхвата на настоящата договореност;

г) при прилагане на гореописаните принципи страната следва да има предвид:

i) търговията в сектора или съгласно споразумението, по което групата на съдебните заседатели или Апелативният орган са открили нарушаване или обезсилване, или накърняване на права и интереси, и значението на тази търговия за страната;

ii) икономическите елементи в по-широк аспект, които са свързани с обезсилването или накърняването на права и интереси, и икономическите последици в по-широк аспект от преустановяването на отстъпки или други задължения;

д) ако тази страна поиска разрешение, съгласно подточки б) или в), за преустановяване на отстъпки или други задължения, страната трябва да изложи причините за такова преустановяване в молбата си. По същото време, когато молбата е изпратена до ОУС, тя се изпраща и до съответния съвет, а така също, ако молбата е отправена съгласно алинея б), и до съответните органи по отделните сектори;

е) за целите на тази алинея “сектор” означава:

i) по отношение на стоките - всички стоки;

ii) по отношение на услугите - основен сектор, както е дефиниран в последния брой на „Класификатора на услугите по сектори”, където са разграничени отделните сектори¹⁴;

iii) по отношение на свързаните с търговията права върху интелектуална собственост - всяка категория права върху интелектуална собственост, дадени в раздел 1, раздел 2, раздел 3, раздел 4, раздел 5, раздел 6 или раздел 7 ат Част II, или задължения, произтичащи от Част III или Част IV от Споразумението за ТРИПС;

ж) за целите на тази алинея “споразумение” означава:

i) по отношение на стоките - споразуменията, описани в приложение 1А на Споразумението за СТО, взети като цяло, както и плурилатерални търговски споразумения, доколкото съответните страни са страни по тези споразумения;

ii) по отношение на услугите - ГАТС;

¹⁴ Класификаторът в документ MTN.GN5/W/120 определя 11 сектора.

iii) относно правата върху интелектуална собственост - Споразумението за ТРИПС.

4. Степента на преустановяването на отстъпките или други задължения, разрешено от ОУС, следва да бъде еквивалентна на степента на обезсилване или накърняване на правата и интересите.

5. ОУС не разрешава преустановяването на отстъпки или други задължения, ако дадено споразумение, влизащо в обхвата на настоящата договореност, забранява такова преустановяване.

6. При възникване на ситуации, описани в алинея 2, ОУС при подадена молба дава разрешение относно преустановяване на отстъпки или други задължения в рамките на 30 дни след датата на изтичане на приемливия срок, освен ако ОУС не реши с консенсус да отхвърли молбата. Ако засегнатата страна членка обаче не е съгласна с предложената степен на преустановяване или има претенции, че принципите и процедурите, представени в алинея 3, не са били спазени, след като страната, подала жалбата, е поискала да бъде разрешено преустановяване на отстъпки или други задължения, съгласно разпоредбите на алинея 3 , буква б) или алинея 3 , буква в) , тогава въпросът се поставя на арбитраж. Арбитражът се провежда от първоначалната група на съдебните заседатели, ако членовете ѝ са на разположение, или от арбитър¹⁵, назначен от генералния директор, като арбитражът трябва да завърши до 60 дни след датата на изтичане на приемливия срок. Отстъпки или други задължения не се преустановяват по време на арбитража.

7. Арбитърът¹⁶, действайки съгласно разпоредбите на алинея 6, не разглежда естеството на отстъпките или другите задължения, които трябва да бъдат преустановени, а определя дали степента на подобно преустановяване е еквивалентна на степента на обезсилване или накърняване на правата и интересите. Арбитърът може също да определи дали предложеното преустановяване на отстъпки или други задължения е разрешено съгласно споразумение, влизащо в обхвата на настоящата договореност. В случай обаче, че въпросът, поставен пред арбитраж, включва претенции, че принципите и процедурите, представени в алинея 3, не са били спазени, то арбитърът следва да провери това твърдение. В случай че арбитърът реши, че тези принципи и процедури не са били спазени, страната, подала жалбата, следва да ги приложи в съответствие с алинея 3. Страните приемат решението на арбитъра като окончателно и засегнатите страни не трябва да искат втори арбитраж. ОУС незабавно се уведомява за решението на арбитъра и при искане дава

¹⁵ Понятието “арбитър” се тълкува както относно лице, така и относно група от лица.

¹⁶ Понятието “арбитър” се тълкува както относно лице или относно група от лица, така и относно членовете на първоначалната група на съдебните заседатели, когато тя работи в качеството на арбитър.

разрешение за преустановяване на отстъпки или други задължения в случай, че молбата е в съответствие с решението на арбитра, освен ако ОУС не реши с консенсус да отхвърли молбата.

8. Преустановяването на отстъпки или други задължения е временно и се прилага само дотогава, докато мярката, която е посочено, че е в противоречие със споразумение, влизащо в обхвата на настоящата договореност, не бъде премахната или докато страната членка, която трябва да изпълнява препоръките или решенията, не представи свое решение относно обезсилването или накърняването на ползите, или докато не бъде постигнато взаимно удовлетворяващо решение. В съответствие с член 21, алинея 6 ОУС продължава да упражнява надзор върху изпълнението на приетите препоръки или решения, включително и в тези случаи, при които компенсациите са били предоставени, или отстъпки, или други задължения са били преустановени, но препоръките да се приведе една мярка в съответствие със споразуменията, влизащи в обхвата на настоящата договореност, не са били изпълнени.

9. Разпоредбите за уреждане на спорове в споразуменията, влизащи в обхвата на настоящата договореност, могат да бъдат прилагани относно влияещи върху спазването на тези споразумения мерки, предприети от регионалните или местните правителства или власти на територията на дадена страна членка. Когато ОУС е взел решение, че не е била спазена дадена разпоредба от споразумение, влизащо в обхвата на настоящата договореност, страната членка, отговорна за това, предприема такива възможни приемливи мерки, с които да осигури спазването на разпоредбата. Разпоредбите на споразуменията, влизащи в обхвата на настоящата договореност, и на тази договореност, отнасящи се до компенсации и преустановяване на отстъпки или други задължения, се прилагат в случаите, когато не е било възможно да се осигури подобно спазване¹⁷.

Член 23

Укрепване на многостранната система

1. Когато страните членки търсят коригиране на нарушение или друго обезсилване или накърняване на ползи, произтичащи от споразуменията, влизащи в обхвата на настоящата договореност, както и отклонение от която и да било от целите на тези споразумения, те прибегват до и съблюдават правилата и процедурите на тази договореност.

¹⁷ Когато разпоредбите на което и да било споразумение, влизащо в обхвата на настоящата договореност, относно мерки, предприети от регионалните или местните правителства и власти на територията на страна членка, съдържат разпоредби, различни от разпоредбите на тази алинея, тогава разпоредбите на такова споразумение имат по-голяма правна сила.

2. В подобни случаи страните членки:

а) не вземат решение, че е възникнало нарушение, че са обезсилени или накърнени ползи или че е възпрепятствано постигането на която и да било цел на споразумение, влизащо в обхвата на настоящата договореност, освен чрез процедурата за уреждане на спорове, в съответствие с правилата и процедурите на тази договореност, и вземат такива решения в съответствие със заключенията, съдържащи се в докладите на групата на съдебните заседатели или на Апелативния орган, приети от страна на ОУС, или съдържащи се в арбитражно решение, прието съгласно тази договореност;

б) следват процедурите, уредени в член 21, за да определят приемливия срок, в който засегнатата страна членка да изпълни препоръките и решенията; и

в) да спазват процедурите, уредени в член 22, за определяне на степента на преустановяване на отстъпки или други задължения, и получават разрешение от ОУС в съответствие с тези процедури, преди да преустановят отстъпки или други задължения, произтичащи от споразумения, влизащи в обхвата на настоящата договореност, в отговор на неуспеха на засегнатата страна членка да изпълни препоръките и решенията в рамките на този приемлив срок.

Член 24

Специални процедури, отнасящи се до най-слабо развитите страни членки

1. На всички етапи от определянето на причините, предизвикали даден спор, и на процедурите за уреждане на спорове, в които участват най-слабо развити страни членки, особено внимание се отделя на специалната ситуация, в която са най-слабо развитите страни членки. В тази връзка страните членки следва да проявят необходимата въздържаност при поставянето на въпроси, съгласно тези процедури, относно участието на най-слабо развитите страни. Ако е налице обезсилване или накърняване на права и интереси, в резултат на мярка, предприета от най-слабо развита страна членка, страните, подали жалбата, следва да се въздържат от искане на компенсации или искания за получаване на разрешение за преустановяване действието на отстъпки или други задължения съгласно тези процедури.

2. При случаи по уреждане на спорове, в които участва най-слабо развита страна членка и когато не е било намерено задоволително решение по време на консултациите, генералният директор или председателят на ОУС при подаване на молба от най-слабо развита страна членка предлага своето съдействие за помиряване и посредничество с оглед подпомагане на страните за решаване на спора, преди да е предявено искане за създаване на група на съдебните

заседатели. Генералният директор или председателят на ОУС при предоставяне на такава помощ могат да се консултират с който и да било източник, когото всеки от тях прецени за подходящ.

Член 25

Арбитраж

1. Бързите процедури за арбитраж в системата на СТО, като алтернативно средство за уреждане на спорове, могат да улеснят решаването на конкретни спорове, ясно определени и от двете страни.
2. При условие, че в тази договореност не е предвидено друго, отнасянето на спора пред арбитраж става по взаимно съгласие на страните, които трябва да се договорят за процедурите, които ще следват. Споразуменията за отнасяне към арбитраж се нотифицират пред всички други страни членки достатъчно време преди започване на арбитража.
3. Други страни членки могат да станат страни по арбитража единствено след съгласието на страните, които са се договорили да се обърнат към арбитраж. Страните по процедурата се договарят да съблюдават решението на арбитража. За решенията на арбитража трябва да бъде нотифициран ОУС и съветът или комитетът по съответното споразумение, пред които всяка страна членка може да постави какъвто и да било въпрос, свързан с решението.
4. Членове 21 и 22 от тази договореност се прилагат *mutatis mutandis* относно решенията на арбитража.

Член 26

1. Несвързани с нарушения жалби от типа, описан в член XXIII, алинея 1, буква б) от ГАТТ (1994)

Когато разпоредбите на член XXIII, алинея 1, буква б) от ГАТТ (1994) са приложими спрямо споразумение, влизащо в обхвата на настоящата договореност, групата на съдебните заседатели или Апелативният орган могат само да отправят препоръки и приемат решения, при условие че страна по спора прецени, че някаква полза, произтичаща пряко или непряко от съответното такова споразумение, е обезсилена или накърнена, или отнета или че се пречи на постигането на която и да било от целите на такова споразумение, в резултат на прилагането на дадена мярка от страната членка, независимо дали тази мярка влиза или не в противоречие с разпоредбите на такова споразумение. Когато и доколкото тази страна прецени, а групата на

съдебните заседатели или Апелативният орган определи, че даден случай засяга мярка, която не противоречи на разпоредбите на споразумение, влизащо в обхвата на настоящата договореност, към което са приложими разпоредбите на член XXIII, алинея 1, буква б) от ГАТТ (1994), се прилагат процедурите на тази договореност, при условие че:

а) страната, подала жалбата, представя подробна обосновка за всяка жалба относно мярка, която не е в противоречие със съответното споразумение, влизащо в обхвата на настоящата договореност;

б) в случай, че за дадена мярка е установено, че обезсилва или накърнява ползи, произтичащи от съответното споразумение, влизащо в обхвата на настоящата договореност, или пречи на постигането на целите на съответното такова споразумение, без да е възникнало нарушение на същото, то тогава страната, приложила мярката, не е задължена да я премахне. В такъв случай групата на съдебните заседатели или Апелативният орган препоръчват на засегнатата страна членка да направи необходимото за постигане на взаимно удовлетворяващо решение на въпроса;

в) независимо от разпоредбите на член 21 арбитражът, предвиден в член 21, алинея 3, по молба на която и да било страна може да включи определяне на степента на обезсилване или накърняване на ползи и може също да предложи начини и средства за постигане на взаимно удовлетворяващо решение на въпроса и такива предложения нямат задължителен характер за страните по спора;

г) независимо от разпоредбите на член 22, алинея 1 компенсациите могат да бъдат част от взаимно удовлетворяващо решение като окончателно уреждане на спора.

2. Жалби от типа, описан в член XXIII, алинея 1, буква в) от ГАТТ (1994)

Когато разпоредбите на член XXIII, алинея 1, буква в) от ГАТТ (1994) са приложими спрямо споразумение, влизащо в обхвата на настоящата договореност, групата на съдебните заседатели или Апелативният орган могат само да отправят препоръки и да приемат решения, когато страна по спора прецени, че някаква полза, произтичаща пряко или непряко от съответното такова споразумение, е обезсилена или накърнена или че се пречи на постигането на която и да било от целите на тази договореност, в резултат на съществуването на ситуация, различна от тези, към които са приложими разпоредбите на член XXIII, алинея 1, буква а) и 1 буква б) от ГАТТ (1994). Когато и доколкото тази страна прецени, а групата на съдебните заседатели определи, че проблемът попада под разпоредбите на тази алинея, процедурите по тази договореност се прилагат само до момента, в който докладът на

групата на съдебните заседатели бъде разпространен между страните членки. Правилата и процедурите за уреждане на спорове, съдържащи се в Решението от 12 април 1989 г. (BISD 36S/61-67), се прилагат относно обсъжданията за приемане, и за надзора и изпълнението на препоръките и решенията. Прилага се и следното:

а) страната, подала жалбата, представя подробна обосновка в подкрепа на което и да било твърдение, направено във връзка с въпроси, включени в обхвата на тази алинея;

б) в случаи, засягащи въпроси, включени в обхвата на тази алинея, ако групата на съдебните заседатели прецени, че случаите засягат и проблеми по уреждането на спорове, различни от включените в обхвата на тази алинея, то групата на съдебните заседатели изпраща доклад до ОУС, в който да се съдържат всички такива проблеми, а също и отделен доклад за въпросите, включени в обхвата на тази алинея.

Член 27

Задължения на Секретариата

1. Секретариатът отговаря за подпомагане на групите на съдебните заседатели, особено относно правните, историческите или процедурни аспекти на разглежданите въпроси, и за осигуряване на секретарска и техническа подкрепа.
2. Когато Секретариатът помага на страните членки при уреждане на спор по тяхно искане, може също да възникне нужда от осигуряване на допълнителни правни консултации и помощ за развиващите се страни членки във връзка с уреждането на спорове. За тази цел Секретариатът осигурява юридически експерт от службата за техническо сътрудничество на СТО за всяка развиваща се страна членка, която помоли за това. Този експерт оказва помощ на развиващата се страна членка по начин, който гарантира непристрастността на Секретариата.
3. Секретариатът провежда специални курсове за обучение по тези процедури за уреждане на спорове за заинтересовани страни членки, както и практически упражнения, за да може експертите от страните членки да бъдат по-добре информирани в това отношение.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

СПОРАЗУМЕНИЯ, ВЛИЗАЩИ В ОБХВАТА НА НАСТОЯЩАТА ДОГОВОРНОСТ

(А) Споразумение за създаване на Световната търговска организация

(Б) Многостранни търговски споразумения:

приложение 1А:	Многостранни споразумения по търговията със стоки
приложение 1Б:	Общо споразумение по търговията с услуги
приложение 1В:	Споразумение за свързаните с търговията аспекти на правата върху интелектуалната собственост
приложение 2:	Договореност относно правилата и процедурите за уреждане на спорове

(В) Плурилатерални търговски споразумения

приложение 4:	Споразумение за търговията с граждански самолети
	Споразумение за държавните поръчки
	Международно споразумение за млечните продукти
	Международно споразумение за месо от животни от рода на едрия рогат добитък

Приложимостта на тази договореност към плурилатералните търговски споразумения зависи от приемането на решение от страните по всяко споразумение, указващо условията за прилагане на договореността спрямо всяко отделно споразумение, включително всички специални правила и процедури, които трябва да бъдат в приложение 2, както са нотифицирани пред ОУС.

ПРИЛОЖЕНИЕ 2

СПЕЦИАЛНИ ИЛИ ДОПЪЛНИТЕЛНИ ПРАВИЛА И ПРОЦЕДУРИ, СЪДЪРЖАЩИ СЕ В СПОРАЗУМЕНИЯТА, ВЛИЗАЩИ В ОБХВАТА НА НАСТОЯЩАТА ДОГОВОРЕНОСТ

Споразумение	Правила и процедури
Споразумение за прилагането на санитарни и фитосанитарни мерки	11.2
Споразумение за текстила и облеклото	2.14, 2.21, 4.4, 5.2, 5.4, 5.6, 6.9, 6.10, 6.11, 8.1 до 8.12
Споразумение за техническите пречки пред търговията	14.2 до 14.14, приложение 2
Споразумение за прилагането на член VI от ГАТТ (1994)	17.4 до 17.7
Споразумение за прилагане на член VII от ГАТТ (1994)	19.3 до 19.5, приложение II.2(е), 3, 9, 21
Споразумение за субсидиите и изравнителните мерки	4.2 до 4.12, 6.6, 7.2 до 7.10, 8.5, бележка под линия 35, 24.4, 27.7, приложение V
Общо споразумение по търговията с услуги	XXII:3, XXIII:3
Приложение за финансовите услуги	4
Приложение за услугите във въздушния транспорт	4
Решение относно определени процедури за уреждането на спорове, свързани с ГАТС	1 до 5

Списъкът от правила и процедури в това приложение включва разпоредби, само част от които съответства на настоящия контекст.

Този списък включва и всички допълнителни правила или процедури в плурилатералните търговски споразумения така, както са определени от компетентните органи по всяко споразумение и както са нотифицирани пред ОУС.

ПРИЛОЖЕНИЕ 3

ПРОЦЕДУРИ ЗА РАБОТА

1. По време на работата си групата на съдебните заседатели следва съответните разпоредби на тази договореност. В допълнение се прилагат следващите по-долу процедури за работа.
2. Групите на съдебните заседатели работят на закрити сесии. Страните по спора и заинтересованите страни присъстват на заседанията само тогава, когато са поканени от групата на съдебните заседатели да се явят пред нея.
3. Обсъжданията в групите на съдебните заседатели и представените пред тях документи са поверителни. Нищо, съдържащо се в настоящата договореност, не следва да пречи на която и да е страна по спора да представи пред обществеността изявления относно собствената си позиция. Страните членки третират като поверителна всяка информация, която друга страна членка е обявила за поверителна, предоставена от тази страна на групата на съдебните заседатели. Когато страна по спора предостави поверителна версия на своите писмени изложения пред групата на съдебните заседатели, тя също, по искане на друга страна членка, предоставя и неповерително резюме на информацията, съдържаща се в направените от нея изложения, което може да бъде разгласено пред обществеността.
4. Преди първото заседание по същество на групата на съдебните заседатели със страните по спора, страните предоставят на групата на съдебните заседатели писмени изложения, в които представят фактите по случая и собствените си аргументи.
5. На първото заседание по същество на групата на съдебните заседатели със страните по спора групата на съдебните заседатели поканва страната, подала жалбата, да представи своята теза. След това, но по време на същото заседание страната, срещу която е подадена жалбата, бива помолена да представи своята гледна точка.
6. Всички трети страни, които са нотифицирали ОУС за интересите си в спора, следва да бъдат поканени писмено да представят гледните си точки по време на сесия на първото заседание по същество на групата на съдебните заседатели, насрочено специално за тази цел. Такива трети страни могат да присъстват по време на цялата сесия.

7. Официалните възражения се правят на второто заседание по същество на групата на съдебните заседатели. Страната, срещу която е подадена жалба, има право първа да вземе думата, следвана от страната, подала жалбата. Преди това заседание страните предоставят на групата на съдебните заседатели своите възражения писмено.

8. Групата на съдебните заседатели може по всяко време да поставя въпроси на страните и да ги моли за обяснения, както по време на заседанието по същество със страните, така и писмено.

9. Страните по спора и всяка трета страна, поканена да представи гледната си точка, съгласно член 10, предоставят на групата на съдебните заседатели писмена версия на устните си изказвания.

10. За да се постигне пълна прозрачност, представянето на тезите, възраженията и изказванията, споменати в алинея 5 и 9, се извършват в присъствието на страните. Освен това писмените изложения на всяка страна, включително всички коментари върху описателната част на доклада на групата на съдебните заседатели и отговори на въпросите, зададени от групата на съдебните заседатели, се предоставят на разположение на друга страна или страни по спора.

11. Всички допълнителни процедури, характерни за всяка отделна група на съдебните заседатели.

12. Предложение за график на работата на групите на съдебните заседатели:

а) Приемане на първите писмени изложения

на страните по спора:

1) Страна, подала жалбата 3-6 седмици;

2) Страна, срещу която е жалбата 2-3 седмици;

б) Дата, час и място на първото заседание по

същество със страните по спора:

сесия за трети страни: 1-2 седмици;

в) Получаване на писмени възражения от страните: 2-3 седмици;

г) Дата, час и място на второто заседание по

същество със страните по спора: 1-2 седмици;

д) Представяне на описателната част на

доклада на групата на съдебните заседатели

пред страните по спора: 2-4 седмици;

е) Приемане на бележки от страните относно описателната част на доклада:	2 седмици;
ж) Представяне пред страните на междинен доклад, включващ доводи и заключения:	2-4 седмици;
з) Краен срок за страните да поискат преглед на част(и) от доклада на групата на съдебните заседатели:	1 седмица;
и) Срок за преглед от групата на съдебните заседатели, включващ възможност за допълнителна среща със страните:	2 седмици;
й) Представяне на окончателен доклад пред страните:	2 седмици;
к) Разпространение на окончателния доклад до всички страни членки:	3 седмици

Гореописаната схема може да бъде променена при възникване на непредвидени събития. Допълнителни срещи със страните по спора се насрочват при необходимост.

ПРИЛОЖЕНИЕ 4

ГРУПИ ЗА ЕКСПЕРТНО ПРОУЧВАНЕ

Следните правила и процедури се прилагат в работата на групите за експертно проучване, създадени съгласно разпоредбите на член 13, алинея 2.

1. Групите за експертно проучване са подчинени на групата на съдебните заседатели. Техните пълномощия и детайлни процедури за работа се определят от групата на съдебните заседатели, като групите за експертно проучване докладват пред групата на съдебните заседатели.

2. Само лица с добра професионална репутация и опит в съответната област могат да участват в групи за експертно проучване.

3. Граждани на страни по спора не могат да работят в групи за експертно проучване при липса на съвместно споразумение на страните по спора, освен ако при изключителни обстоятелства, когато групата на съдебните заседатели прецени, че необходимостта от специализирана научна експертиза не може да бъде удовлетворена по друг начин. Правителствени служители на страни по спора не могат да са членове на група за експертно проучване. Членовете на групите за експертно проучване работят самостоятелно в индивидуалното си качество, а не като представители на правителството или на която и да било организация. Правителства или организации следователно не могат да им дават инструкции относно въпроси, поставени пред групата за експертно проучване.

4. Групите за експертно проучване могат да се консултират и да търсят информация и технически съвет от всеки източник, който считат за подходящ. Преди групата за експертно проучване да потърси такава информация или съвет от източник, попадащ под юрисдикцията на страна членка, групата информира правителството на тази страна членка. Всяка страна членка незабавно и изчерпателно отговаря на всяко искане на групата за експертно проучване относно всякаква информация, която групата за експертно проучване счита за необходима и подходяща.

5. Страните по спора имат достъп до всяка свързана информация, предоставена на групата за експертно проучване, освен ако тази информация е от поверително естество. Поверителна информация, предоставена на групата за експертно проучване, не се разгласява без официалното разрешение на правителството, организацията или лицето, предоставило тази информация. В случай, че такава информация е изисквана от групата за експертно проучване,

но разгласяването ѝ от групата за експертно проучване не е разрешено, то правителството, организацията или лицето, предоставило тази информация, осигурява неуповително резюме на информацията.

6. Групата за експертно проучване представя проектодоклад на страните по спора с оглед получаване на бележки и коментари по доклада и ги взема предвид при подготовката на окончателния доклад, който също се предоставя на страните по спора и на групата на съдебните заседатели. Окончателният доклад на групата за експертно проучване има само съвещателен характер.